

Lekcija 4

Učešće u pluralističkoj demokratiji

Učenici se osvrću na stečeno iskustvo

<p>Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja časa.</p> <p>Razvijanje kompetencije odnosi se direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.</p> <p>Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.</p> <p>Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metod, važni su sastavni dijelovi procesa učenja.</p> <p>Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi časa.</p> <p>Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.</p>	
Razvijanje kompetencije	Analiza i procjena: organizovanje rezultata rada. Metodske vještine: kratke izjave, povratne informacije.
Cilj učenja	Pluralizam je podrška pravičnom i efikasnom odlučivanju. „Slaganje kroz neslaganje.” Promovišem svoje interese učešćem u demokratiji.
Zadaci za učenike	Učenici se osvrću i raspravljaju o svom iskustvu i daju povratne informacije o ovoj nastavnoj jedinici.
Materijali i sredstva	<i>Flip chart</i> i flomasteri; kopija radnog lista za učenike 2.5 (Univerzalna deklaracija) i 2.6 (Evropska konvencija).
Metod	„Zid šutnje”. Individualni rad, izlaganje i rasprava. Kratke izjave svih učenika.
Raspored	Faza 1: Učenici se osvrću na stečeno iskustvo („Zid tišine”). 20 min.
	Faza 2: Rasprava o prethodnom. 15 min.
	Faza 3: Učenici daju povratne informacije. 5 min.

Informacije

Osvrt (refleksija) je konstruktivističko učenje. Učenici artikuliraju svoja gledišta i međusobno ih razmjenjuju. Uloga nastavnika jeste da osigura odgovarajuće metode i redosljed. To je primjer podučavanja kroz ljudska prava: učenici ostvaruju slobodu mišljenja i izražavanja. Strogi okvir svakom učeniku daje mogućnost učešća. Te mogućnosti nikada se ne doživljavaju kao potpuno jednake, jer različiti stilovi učenja različito reaguju na metode koje je nastavnik izabrao.

Nastavnik vrlo malo govori. Međutim, definisanjem okvira lekcije, nastavnikova uloga voditelja je cijelo vrijeme očita. Kao i kod ostalih jedinica, učenici se upoznaju s paradoksom da sloboda ne samo da ide ruku pod ruku sa strogim pravilima i rukovođenjem, već ih čak i zahtijeva.

Opis lekcije

Priprema:

Modeli političkog programa za koji su učenici glasali u prethodnoj lekciji izvješani su na zidovima učionice.

Četiri papira sa *flip chart*-a, („zidovi tišine“) nalaze se na zidovima učionice, a pri ruci su i 2-3 flomastera raznih boja. Listovi papira sa *flip chart*-a moraju biti lako dostupni, a ispred njih se nalazi 5-6 polukružno postavljenih stolica. Listovi papira sa *flip chart*-a mogu se položiti i na dvije ili tri spojene školske klupe.

Nastavnik je pripremio listove papira sa *flip chart*-a prije časa i napisao je osnovna pitanja (vidi u nastavku). Osigurani su dodatni listovi papira ako je učenicima potrebno još prostora za pisanje.

Organizacija sjedenja olakšava komunikaciju. Sjedenje ne bi smjelo biti organizovano frontalno, već na stolicama složenim u krug, ili stolovima složenim u slobodnom prostoru učionice – šta god se čini prikladnijim s obzirom na izložene listove papira sa *flip chart*-a.

Faza 1: učenici se osvrću na svoje iskustvo („zidovi tišine“)

Korak 1.1: nastavnik objašnjava učenicima kako koristiti „zidove tišine“¹⁰

Učenici i nastavnik sjede. Nastavnik upućuje učenike u temu lekcije prema rasporedu (radni list za učenike 3.1) – osvrt i pogled unatrag, a ne primanje novih informacija niti rad na novom zadatku. U dijelu koji se odnosi na osvrt, učenici razmatraju i razmjenjuju ideje, te o njima raspravljaju.

Nastavnik uvodi metod „zida tišine“ i objašnjava zbog čega je izabran: radi se o vrlo dobrom metodi koji je podrška promišljanju i učenicima omogućava maksimalno vrijeme za razmišljanje i komuniciranje.

Nastavnik upućuje učenike na četiri postera – četiri „zida tišine“:

– Pluralizam

Kako sam doživio/doživjela pluralizam?

– Slaganje kroz neslaganje?

Zbog čega smo uspjeli, ili doživjeli neuspjeh u nastojanju da se složimo oko definicije zajedničkog dobra?

– Različita raspodjela moći

Kako smo se osjećali kao jači odnosno slabiji igrači?

– Ljudska prava

Koja smo ljudska prava ostvarili radeći na ovim lekcijama? (primjerci radnog lista za učenike 2.5, Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima i 2.6, Evropska konvencija o ljudskim pravima se u tom trenutku dijele učenicima).

Uputstva:

- Tokom ovog zadatka vlada tišina – zbog toga se zadatak i zove „zid tišine“. To je rasprava u pisanom obliku.
- Svaki učenik/učenica može pisati koliko želi.
- Minimalni zahtjev: dva zapisa, svaki na jednom od dva različita „zida tišine“.
- Učenici mogu napisati svoj odgovor na osnovno pitanje ili komentarisati ono što je napisao neki drugi učenik. Mogu se koristiti strelice, crte ili simboli.
- Učenici mogu obilaziti postere, ili se zadržati kod jednog.

¹⁰ Ovaj metod je varijanta zadatka 7.1, „Zid tišine“, iz priručnika Podučavati demokratiju: Zbirka modela za obrazovanje za demokratiju i ljudska prava, Knjiga VI, u izdanju Savjeta Evrope, Strasbourg, 2008, str. 62.

Korak 1.2: Učenici zapisuju svoje ideje na „zidove tišine”.

Učenici izvode zadatak osvrta u skladu s uputstvima. Nastavnik prati razmjenu ideja i mišljenja s postera, ali ne učestvuje. Nastavnik insistira na tome da svi poštuju pravilo tišine.

Ovaj dio traje 10-15 minuta.

Faza 2: Rasprava koja slijedi nakon prethodnog zadatka

Nastavnik poziva učenike da sjednu (na stolice složene u krug na sredini učionice) i najavljuje sljedeći dio časa: raspravu koja je nastavak prethodnog zadatka i koju vodi nastavnik.

Najprije učenici treba da se slože oko tema o kojima žele da raspravljaju. Nastavnik ih upoznaje s potrebom da se u vremenu koje im stoji na raspolaganju izvrši izbor. To podrazumijeva da će se fokusirati na jedan ili dva „zida šutnje“, a ne da kratko komentarišu svaki od njih, no o tome odlučuju sami učenici.

Ovakva rasprava dio je konstruktivističkog učenja. Nastavnik ne može i ne treba da predviđa šta će učenici reći. Nastavnikov zadatak jeste da dá strukturu njihovih doprinosa raspravi.¹¹

Faza 3: Povratne informacije („blic“ komentari)

Nastavnik najavljuje kraj rasprave i zadnji krug povratnih informacija o jedinici. Ovaj metod sastoji se u davanju vrlo kratkih izjava. Svaki učenik treba da dovrši sljedeću izjavu:

„Najzanimljivija i najvažnija stvar koju sam naučio/naučila u ovoj jedinici je...”

Učenici naizmjenično daju kratku izjavu koja se sastoji od najviše 1-2 rečenice. Komentari nijesu dozvoljeni. Učenici mogu ponoviti i posebno naglasiti izjave drugih učenika.

Povratne informacije su podrška učenicima u pojedinim segmentima održivog učenja. Nastavnik prima informacije kojima se ocjenjuje ova jedinica. Učenici i nastavnik mogu iskoristiti pojedine ideje za planiranje budućeg rada u okviru obrazovanja za demokratiju i ljudska prava, u smislu povezivanja s ostalim jedinicama, njihovog proširivanja i sl.

¹¹ Vidi poglavlje u uvodu o konstruktivnom učenju.